

ERFGOED BRUSSEL

N°017

APRIL 2015

DOSSIER ZONIËNWOUD

VARIA

De Brusselse dierentuin

Lakense parken in hun context

**De Landschapsprijs van
de Raad van Europa**

EEN PUBLICATIE VAN BRUSSEL STEDELIJKE ONTWIKKELING

STUDIEDAG

De bestaande Brusselse gebouwen en hun toekomst op energetisch vlak

Op 11 december 2014 organiseerde Brussel Stedelijke Ontwikkeling een colloquium met als thema 'De bestaande Brusselse gebouwen en hun toekomst op energetisch vlak: tussen bewaren en presteren'. Deze dag had enerzijds tot doel om, vertrekkend van concrete gevallen en op basis van ervaring van vaklui, de impact te onderzoeken van thermische renovaties op bestaande gebouwen en anderzijds om nieuwe pistes te zoeken voor toekomstige interventies die bestaande gebouwen respecteren en rekening houden met socio-economische eisen.

Dit initiatief kwam voort uit de vaststelling dat de verbetering van de thermische isolatie een groot aandeel vertegenwoordigt van de renovatieprojecten in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest. Daartoe aangemoedigd door de overheid, die schat dat 'het energieverbruik van gebouwen 70% vertegenwoordigt van het totale energieverbruik', kaderen deze renovaties in veel gevallen in de wetgeving over de energieprestaties van gebouwen. De ambitieuze doelstellingen van deze norm en de middelen die moeten worden ingezet

om ze te verwezenlijken, botsen vaak met de realiteit en de praktijk op het terrein, vooral als het gaat om al dan niet beschermd architecturaal erfgoed.

Het is thans gebleken dat de toepassing van een standaardnorm op een heterogeen gebouwenpark waarvan het thermisch gedrag vaak nog niet onderkend wordt, zowel in Brussel als elders zelden leidt tot de verwachte resultaten, tenzij tegen een heel hoge prijs. Dit maakt de inspanningen uit economisch oogpunt weinig rendabel en gaat vaak ten koste van de fysieke integriteit van gebouwen. We stellen ook vast dat als deze interventies worden uitgevoerd zonder grondige kennis van het gebouw in kwestie, er pathologieën kunnen ontstaan die het gebouw kwetsbaarder kunnen maken, wat leidt tot resultaten die tegengesteld zijn aan wat werd beoogd. Brussel Stedelijke Ontwikkeling wordt dus geconfronteerd met een uitdaging van formaat: hoe pertinente praktijken aanmoedigen om de verschillende aspecten betreffende energieprestaties, het behoud van de erfgoedwaarde van het gebouw en de stedelijke omgeving en de socio-economische eisen van onze maatschappij met elkaar te verzoenen, en dit met respect voor de verschillende normen en regels van elk van deze competentiedomeinen?

Vertrekkend van een algemene definitie van de uitgangspunten die vooral gericht waren op het energie-

tische en het erfgoedaspect en die rekening hielden met de verschillende niveaus van het gewestelijk grondgebied, werd er ruime aandacht besteed aan casestudies. Aan de hand daarvan werden problemen in verband met isolatie, comfort, het eenvormig maken van berekeningsparameters, de aanpassing aan normen en regels of de bestemming van gebouwen op een kritische manier benaderd, zowel op het niveau van de stad, van grote ensembles – van het type tuinwijk – als van al dan niet beschermde individuele gebouwen. Tot slot werden ook acties op het ter-

rein voorgesteld, evenals projecten in verband met een beter energiegebruik in gebouwen, met de bewustmaking van de bewoners en de vorming van specialisten terzake.

Brussel Stedelijke Ontwikkeling bracht verschillende actoren samen uit de openbare en privésector, wetenschappers en experts op het vlak van energie, milieu, architectuur, erfgoedbeheer en de bouw. Het wilde op deze studiedag visies met elkaar confronteren, kennis en ervaringen uitwisselen om een reflectie te voeren die tot doordachte keuzes

moet leiden. De samenvatting van de presentaties is beschikbaar op <http://www.stedelijke-ontwikkeling.irisnet.be/>. De handelingen van het colloquium zullen op dezelfde website worden gepubliceerd.

ASW

(2008, Ch. Bastin & J. Evrard © GOB).

REEKS: BRUSSEL, STAD VAN KUNST EN GESCHIEDENIS

Zwembaden en openbare baden in Brussel

Bijna elke gemeente van het Brussels Gewest heeft haar eigen openbaar zwembad. Die worden vandaag zo druk bezocht dat we ons nog moeilijk kunnen voorstellen dat ze iets meer dan honderd jaar geleden eenvoudigweg niet bestonden.

Wist u trouwens dat hun ontstaan minder te maken heeft met sport dan met hygiëne? Wat weet u over 'zwemscholen'? Wat stond bekend als het 'Honnekensbad'? Waar bevond zich het eerste overdekte zwembad van Brussel? Wist u dat de hoofdstad in het interbellum zeker drie openluchtzwembaden telde?

Deze nieuwe publicatie in de reeks 'Brussel, Stad van Kunst en Geschiedenis' geeft een antwoord op al deze vragen en brengt de geschiedenis van de Brusselse zwembaden tot leven: een boeiend verhaal over architectuur, technisch vernuft, sport, mode en sociale ontvoogding.

Een uitgave van Brussel Stedelijke Ontwikkeling. Aanbevolen prijs: € 17,50. Diffusion Nord-Sud.

Een e-bookversie is gratis downloadbaar op www.erfgoed.brussels. U vindt er ook de e-bookversie van tien oudere nummers uit de reeks.

DE 'HANDIGE PRAKTIJK-BOEKJES VAN DE STADSWINKEL

Historisch houten venster. Onderhoud en verbetering van de prestaties.
Historische houten deur. Onderhoud en renovatie.

Hoe onderhoudt u uw oude vensters? Hoe kunt u uw mooie voordeur herstellen? Hoe stelt u een goede diagnose? Welke ingrepen vermijdt u best? Wanneer moet een vakman worden ingeschakeld?

De Stadswinkel heeft met de steun van de Directie Monumenten en Landschappen twee nieuwe praktijkboekjes uitgegeven: de eerste gaat over onderhoud en renovatie van oude vensters, de tweede over houten deuren. Dit schrijnwerk draagt bij tot de schoonheid en de eigenheid van de Brusselse huizen en verdient speciale zorgen om ze op lange termijn in goede staat te houden. Deze twee handige brochures, die in een eenvoudige, directe stijl de technische informatie binnen het bereik van iedereen brengen, bevatten tips voor goed onderhoud en geslaagde renovaties, alsook ideeën om de energieprestaties van deze elementen te verbeteren.

Wilt u een mooie gevel behouden of de energieprestaties van uw schrijnwerk verbeteren zonder uw bankrekening te plunderen? Dan zijn deze praktijkboekjes voor u.

PDU

Ze zijn gratis verkrijgbaar aan het infoloket van de Stadswinkel in de Sint-Gorikshallen (Sint-Goriksplein 1 te 1000 Brussel) en op de website: www.stadswinkel.be

ASW

OPEN MONUMENTEN- DAGEN IN HET BRUSSELS HOOFD- STEDELIJK GEWEST

Ateliers, fabrieken en kantoren

De volgende Open Monumentendagen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen plaatsvinden op 19 en 20 september 2015, met als thema 'Ateliers, fabrieken en kantoren'.

Het thema wil de Brusselse productieplaatsen in de kijker zetten: de zware

industrie, maar ook de kleine nijverheid, fabrieken, ateliers en werkplaatsen en bijbehorend logistiek erfgoed zoals het goedertransport. Het accent ligt eveneens op de ontwikkeling van de tertiaire sector, met onder andere de maatschappelijke zetels van de grote bedrijven.

Zoals elk jaar organiseren de gemeentebesturen en plaatselijke erfgoedverenigingen tal van aanvullende activiteiten die gelinkt zijn met het jaarthema en te bezoeken plaatsen.

Brochure beschikbaar vanaf 17 augustus (jdp-omd@gob.irisnet.be)
www.openmonumentendagenbrussel.be

BVB

(2015 © Jeanne Baillon).

COLOFON

REDACTIECOMITÉ

Jean-Marc Basy, Stéphane Demeter,
Paula Dumont, Murielle Lesecque,
Cecilia Paredes, Brigitte Vander Bruggen
en Anne-Sophie Walazyc.

EINDREDACTIE IN HET NEDERLANDS

Paula Dumont

EINDREDACTIE IN HET FRANS

Stéphane Demeter

SECRETARIAAT VAN REDACTIE

Murielle Lesecque

COÖRDINATIE ICONOGRAFIE

Cecilia Paredes

COÖRDINATIE DOSSIER

Murielle Lesecque

AUTEURS/ REDACTIONELE MEDEWERKING

Paulo Charruadas, Bruno Campanella,
Mimi Debruyn, Yannick Devos,
Paula Dumont, Patrick Huvette,
Wim Lambrechts, Roger Langohr,
Catherine Leclercq, Harry Lelièvre,
Isabelle Leroy, Marc Meganck,
Jean-François Plumier, Grégory Reinbold,
Karim Sarton, Blanche Tirtiaux,
Bart Vanmontfort, Brigitte Vander
Bruggen, Stéphane Vanwijnsberghe,
Anne-Sophie Walazyc.

VERTALING

Gitracom, Hilde Pauwels,
Data Translations Int.

NALEZING

Koenraad Raeymaekers, Linda Evens,
Harry Lelièvre, Griet Meyfroots,
Coralie Smets, Tom Verhofstadt en
de leden van het redactiecomité.

VORMGEVING

The Crew Communication

DRUK

Dereume Printing

VERSPREIDING EN ABONNEMENTENBEHEER

Cindy De Brandt,
Brigitte Vander Bruggen.
bpeb@sprb.irisnet.be

BEDANKINGEN

Stadswinkelsteam, Olivia Bassem,
Ann Degraeve, Sylvianne Modrie.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Arlette Verkruyssen, directeur-generaal
van Brussel Stedelijke Ontwikkeling/
Gewestelijke overheidsdienst Brussel,
CNN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel.

De artikelen zijn gepubliceerd onder de
verantwoordelijkheid van de auteurs.
Alle rechten voor het reproduceren,
vertalen of herwerken zijn voorbehouden.

CONTACT

Directie Monumenten en Landschappen –
Cel Sensibilisatie
CNN – Vooruitgangstraat 80, 1035 Brussel
<http://www.monument.irisnet.be>
broh.monumenten@gob.irisnet.be

HERKOMST VAN DE FOTO'S

Mochten er ondanks onze inspanningen
om alle reproductierechten te betalen
toch nog gerechtigden zijn die niet
gecontacteerd werden, dan worden zij
verzocht zich kenbaar te maken bij de
Directie Monumenten en Landschappen
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

LIJST MET AFKORTINGEN

KBIN – Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen
AAM – Archives d'Architecture Moderne
AKP – Archief van het Koninklijk Paleis
ARA – Algemene Rijksarchief
ARB – Académie royale de Belgique
ARP – Archief René Pechère
DCBSO – Documentatiecentrum van
Brussel Stedelijke Ontwikkeling
DML – Directie Monumenten en
Landschappen
GOB – Gewestelijke
Overheidsdienst Brussel
KBR – Koninklijke Bibliotheek van België
KIK-IRPA – Koninklijk Instituut voor het
Kunstpatrimonium / Institut royal du
Patrimoine artistique
KMKG – Koninklijke Musea voor Kunst
en Geschiedenis
KMSKB – Koninklijke Musea voor
Schone Kunsten van België
MOB – Milieu Commissie Brussel
en Omgeving
ONF – Office National des Forêts
SAB – Stadsarchief Brussel
ULB – Université libre de Bruxelles

ISSN

2034-5771

WETTELIJK DEPOT

D/2015/6860/005

Cette revue paraît également en Français
sous le titre *Bruxelles Patrimoines*.